

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Всеукраїнська наукова студентська конференція
«Міжнародне право в період
турбулентності міжнародних відносин»

25 жовтня 2024

м. Одеса

Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» Олега ТОДОЩАКА
(наказ № 3178-44 від 08.10.2024 р.)

Відповідальний редактор

Аракелян Мінас Рамзесович – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України.

Укладачі:

Бехруз Хашаматула Набійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права.

Бугаєць Альона Сергіївна – асистент кафедри міжнародного та європейського права.

Гриб Анна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Дронов Владислав Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Форманюк Вікторія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Слісаренко Анастасія Олександрівна – здобувачка вищої освіти 4 курсу факультету судового та міжнародного права.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин» : студентська науково-практична конференція, 25 жовтня 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 489 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

СЕКЦІЯ № 8

ПРАВО МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ

Оглу Рані Володимирівна
здобувачка 1-го курсу магістратури
факультету судового та міжнародного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАВОВА ОСНОВА СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ БЕЗ'ЯДЕРНИХ ЗОН

Без'ядерні зони є важливим інструментом міжнародного права, спрямованим на зміцнення глобальної безпеки та нерозповсюдження ядерної зброї. Вони являють собою території, де згідно з міжнародними угодами заборонено розміщення, виробництво, транспортування та використання ядерної зброї. Введення таких зон сприяє зниженню напруженості між державами та сприяє мирному співіснуванню.

Основою для створення без'ядерних зон є міжнародні договори, що відображають зобов'язання держав-учасниць не розміщувати ядерну зброю в межах певних територій. Головним документом у сфері нерозповсюдження ядерної зброї є Договір про нерозповсюдження ядерної зброї (ДНЯЗ), ухвалений у 1968 році [1]. Стаття VII цього договору передбачає право держав створювати без'ядерні зони як спосіб зміцнення регіональної та міжнародної безпеки.

Іншим важливим документом є Договір про заборону ядерної зброї, прийнятий у 2017 році, який, хоча й не набув широкого визнання, забороняє використання, розробку та транспортування ядерної зброї на території держав-учасниць. Він доповнює ДНЯЗ і посилює концепцію без'ядерних зон [2].

Одним із найефективніших механізмів забезпечення без'ядерного статусу окремих територій є укладання регіональних угод, що створюють такі зони. На

сьогодні існує кілька важливих регіональних договорів, які визначають правовий статус без'ядерних зон:

Договір Тлателолко (1967 рік) створив першу у світі без'ядерну зону в Латинській Америці та Карибському басейні. Він забороняє будь-яке розміщення ядерної зброї в регіоні та зобов'язує держави не брати участі в її розробці та використанні [3, с.45].

Договір Раротонга (1985 рік) встановив без'ядерну зону в південній частині Тихого океану, охоплюючи Австралію, Нову Зеландію та інші острівні держави. Він також передбачає обмеження на випробування ядерної зброї та захоронення ядерних відходів [4, с.56].

Договір Пеліндаба (1996 рік) встановлює без'ядерну зону в Африці. Цей договір передбачає контроль за дотриманням зобов'язань за допомогою механізмів Міжнародного агентства з атомної енергії (МАГАТЕ), а також забороняє будь-які форми військової діяльності, пов'язані з ядерною зброєю, на африканському континенті [4, с.90].

Договір про Антарктику (1959 рік) оголошує Антарктиду без'ядерною зоною, забороняючи будь-яку військову діяльність і розміщення ядерної зброї на цьому континенті.

Ці угоди відіграють важливу роль у зниженні глобальної ядерної загрози, оскільки сприяють зміцненню взаємної довіри між державами та забезпечують правові механізми для контролю і моніторингу виконання зобов'язань.

Для ефективного функціонування без'ядерних зон необхідні чіткі механізми контролю та верифікації. Одним із головних міжнародних органів, відповідальних за забезпечення дотримання договорів у сфері нерозповсюдження ядерної зброї, є МАГАТЕ. Його інспекції забезпечують перевірку виконання державами-учасниками зобов'язань щодо ядерного роззброєння [5, с. 23].

Крім того, деякі регіональні договори передбачають власні органи контролю. Наприклад, Африканська комісія з ядерної енергії (AFCONE) відповідає за моніторинг дотримання Договору Пеліндаба в Африці. Такі органи сприяють

виконанню договорів на регіональному рівні та забезпечують координацію дій між державами [6, с.87].

Незважаючи на значні досягнення в створенні без'ядерних зон, цей процес стикається з певними викликами. Зокрема, питання про створення без'ядерної зони на Близькому Сході залишається невирішеним через геополітичну напруженість і відсутність консенсусу між державами регіону.

Крім того, зростає потреба в адаптації міжнародних договорів до сучасних реалій [7, с. 44]. Розвиток нових видів озброєнь, таких як кіберзброя або штучний інтелект у військовій сфері, може вплинути на зобов'язання щодо ядерного роззброєння та вимагатиме оновлення існуючих правових механізмів.

Отож, правова основа створення та функціонування без'ядерних зон спирається на міжнародні та регіональні договори, що забезпечують заборону розміщення та використання ядерної зброї на певних територіях. Успішне функціонування без'ядерних зон сприяє зміцненню глобальної безпеки та підтримці режиму нерозповсюдження ядерної зброї. Однак, для подальшого розвитку цієї концепції необхідні ефективні механізми контролю, а також політична воля держав для співпраці в умовах зростаючих викликів у сфері міжнародної безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Міжнародне публічне право: підручн. / В.Ф.Антипенко Л.Д. Тимченко О., Беглий О.А., Радзівілл (та інш.): відп.ред.В.Ф.Антипенко. В 3-х томах: Т.2. Видавництво Нацюавіац.ун-ту «НАУ-друк», 2012.
2. Льовін А.В. Міжнародно-правове регулювання передач ядерних матеріалів: нормативний аспект. К., 2011.
3. Гашимов Е. Право міжнародної безпеки. *Віче*. 2008. №15. С.45-46.
4. Міжнародне публічне право: основи теорії : навчально-методичний посібник / Х. Н. Бехруз, С. С. Андрейченко, М. В. Грушко та ін. Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. 252 с.

5. Войціховський А.В. Міжнародне право : підручник. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2020. 544 с.
6. Мицик В.В., Буроменський М.В., Буткевич О.В. Міжнародне публічне право : підручник / під ред. В.В. Мицика. Харків : Право. Т. 1. Основи теорії. 2019. 416 с.
7. Сироїд Т.Л. Міжнародне публічне право : підручник. Одеса : Фенікс, 2018. 744 с.

Ключові слова: без'ядерні зони, правовий статус без'ядерних зон, глобальна безпека, міжнародні договори, Міжнародне агентство з атомної енергії (МАГАТЕ), Договір Тлателолко, органи контролю.

Науковий керівник: доктор філософії в галузі права, асистент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Гребенюк Дмитро Олегович.

Путята Віталій Олегович

здобувач 1-го курсу магістратури

факультету цивільної та господарської юстиції

Національного університету «Одеська юридична академія»

ЕКОНОМІЧНІ САНКЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ

В епоху турбулентності на арені міжнародно-правових відносин дуже важливо розвивати та використовувати інститути ненасильницького впливу на держави. Адже це є основною запорукою уникнення нових збройних конфліктів та можливим стимулом для завершення існуючих.

Економічні санкції не є новелою для міжнародних правовідносин. У тих чи інших формах важелі економічного впливу застосовувалися ще з часів давньої Греції, проте вони набули статусу дійсно потужних примусових заходів впливу

ЩОДО ЗАБОРОНЕНИХ МЕТОДІВ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ.....	267
Собко Ростислав Олексійович	
ПРАВОВИЙ СТАТУС ОКРЕМИХ КАТЕГОРІЙ ОСІБ У МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ	
ПРАВИ.....	271
Соловей Вікторія Вікторівна	
УКРАЇНА ТА РИМСЬКИЙ СТАТУТ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ РАТИФІКАЦІЇ.....	275
Юрченко Дар'я Володимирівна	
ЩОДО ГУМАНІТАРНОЇ ІНТЕРВЕНЦІЇ росії ПРОТИ УКРАЇНИ.....	279
СЕКЦІЯ № 7. НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В РЕАЛІЯХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ.....	284
Масловська Єлизавета Денисівна	
ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОСТІ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ЩОДО ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ.....	284
Неменуша Дарія Вадимівна	
ДОТРИМАННЯ МІЖНАРОДНОГО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ УКРАЇНОЮ: ВИКЛИКИ МИРНОГО ТА ЗБРОЙНОГО ЧАСУ.....	287
Решетило Яна Сергіївна	
КОНВЕНЦІЯ МОНТРЕ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РФ В УКРАЇНУ.....	292
СЕКЦІЯ № 8. ПРАВО МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ.....	297
Оглу Рані Володимирівна	
ПРАВОВА ОСНОВА СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ БЕЗ'ЯДЕРНИХ ЗОН.....	297
Путята Віталій Олегович	
ЕКОНОМІЧНІ САНКЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ.....	300
Разбітнов Євген Сергійович	
ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ ГІБРИДНИХ ВІЙН В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ.....	307
Соловей Анна Олегівна	
ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	310
Тарасенко Марія Леонідівна	
РЕГУЛЮВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ.....	314